

117. sz. Egyezmény

a szociálpolitika alapvető célkitűzéseiről és normáiról

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1962. június 6-án negyvenhatodik ülészakára ült össze,

Miután úgy határozott, hogy elfogad a Szociálpolitikáról (tengeren túli területek) szóló 1947. évi Egyezmény átdolgozására vonatkozó különböző javaslatokat, - amely kérdés az ülészak napirendjének tizedik pontjaként szerepelt -, elsősorban azért, hogy lehetővé tegye folyamatos alkalmazását és ratifikálását független államok számára, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Egyezmény formájában adja közre, és

Miután úgy döntött, hogy a társadalmi haladás alapját a gazdasági fejlődésnek kell képeznie, és

Miután úgy döntött, hogy meg kell tenni minden erőfeszítést nemzetközi, regionális és nemzeti alapokon a lakosság érdekeit védő pénzügyi és technikai támogatás biztosítására, és

Miután úgy döntött, hogy megfelelő esetekben nemzetközi, regionális és nemzeti intézkedésre van szükség az olyan kereskedelmi feltételek kialakítása céljából, amelyek serkentik a magas hatékonysági szintű termelést, és lehetővé teszik egy elfogadható életszínvonal fenntartását, és

Miután úgy döntött, hogy minden lehetséges lépést meg kell tenni annak érdekében, hogy a megfelelő nemzetközi, regionális és területi intézkedések bátorítsák a fejlődést olyan területeken mint a közegészség, a lakáspolitikai, élelmezés, oktatás, gyerekek jóléte, a nők társadalmi helyzete, munkafeltételek, a keresők és az őstermelők javadalmazása, a migráns munkavállalók védelme, a társadalombiztosítás, az állami szolgáltatások színvonala és az általános termelés, és

Miután úgy döntött, hogy minden lehetséges lépést meg kell tenni annak érdekében, hogy a lakosságot valóban érdekeltté tegyék és bevonjuk a társadalmi haladást szolgáló intézkedések kialakításába és végrehajtásába,

a mai napon, 1962. június 22-én elfogadja az alábbi Egyezményt, amely „A szociálpolitikáról (alapvető célok és normák) szóló 1962. évi Egyezmény” néven idézhető.

I. RÉSZ. ÁLTALÁNOS ELVEK

1. cikk

1. Minden politika elsődlegesen a lakosság jólétére és fejlődésére és a társadalmi előrehaladással kapcsolatos vágyának előmozdítására irányuljon.

2. Minden általánosabban alkalmazandó politikát úgy kell kialakítani, hogy megfelelőképpen figyelembe vegye hatását a lakosság jólétére.

II. RÉSZ. AZ ÉLETSZÍNVONAL JAVÍTÁSA

2. cikk

A létfeltételek javítása a gazdasági fejlődés tervezésének legfőbb célja kell, hogy legyen.

3. cikk

1. Minden, gyakorlatban kivitelezhető intézkedést meg kell tenni a gazdasági fejlődés tervezésekor annak érdekében, hogy ez a fejlődés összhangba kerüljön az érintett közösségek egészséges fejlődésével.

2. Különösen a családi élet és a hagyományos társadalmi közösségek megbontásának elkerülése érdekében kell erőfeszítéseket tenni, mindenek előtt az alábbi módon:

- (a) a migráció okainak és hatásainak tanulmányozása által, illetve szükség esetén megfelelő intézkedések fogantatásával;
- (b) a város- és falutervezés előmozdítása által olyan területeken, ahol gazdasági igények a lakosság helyi sűrűsödését váltják ki;
- (c) a városi területek túlszűfoaltságának megelőzése és megszüntetése;
- (d) az életkörülmények javítása falusi területeken és a megfelelő ipari tevékenységek megteremtése olyan területeken, ahol megfelelő munkaerő rendelkezésre áll.

4. cikk

Az illetékes hatóság által a termelő kapacitás előmozdítása és a mezőgazdasági termelők életszínvonalának javítása érdekében számításba vett intézkedések foglalják magukba az alábbiakat:

- (a) a krónikus eladósodottság okainak a gyakorlatilag megvalósítható legteljesebb mérvű megszüntetése;
- (b) a mezőgazdaságilag művelhető föld nem mezőgazdasági célra történő elidegenítésének kézben tartása annak érdekében, hogy ha ilyen elidegenítés bekövetkezik, az csakis az adott ország érdekében történhessen;
- (c) a földkincs tulajdonviszonyainak és használatának kézben tartása a megfelelő törvények és szabályok betartásával annak biztosítására, hogy ezeket valóban használják, méghozzá a szokásjog tiszteletben tartásával és az adott ország lakosságának érdekében;
- (d) a bérleti viszonyok és a munkakörülmények felügyelete azzal a céllal, hogy a bérlők és a földművelők számára a gyakorlatilag elérhető legmagasabb életszínvonal és a termelékenységben vagy az árszínvonalban megjelenő fejlődésből fakadó előnyök méltányos megosztása biztosítható legyen;
- (e) a termelési és terítési költségek csökkentése minden gyakorlatilag járható módon, különösen termelők és fogyasztók szövetkezeteinek létrehozásával és ezek bátorításával.

5. cikk

1. Intézkedéseket kell fogantatosítani annak érdekében, hogy az őstermelők és a keresők számára lehetővé váljon olyan körülmények biztosítása, melyek által saját erejükkel javítani tudják életkörülményeiket, és amelyek biztosítják olyan minimális életszínvonal fenntartását, melyet munkaadók és munkavállalók reprezentatív szervezeteivel való konzultáció és az életkörülmények hivatalos felmérése nyomán határoznak meg.

2. A minimális életszínvonal meghatározásakor figyelembe kell venni a munkavállalók olyan alapvető családi igényeit mint pl. az étel és annak tápértéke, lakhatási költségek, ruha, orvosi ellátás és oktatás.

III. RÉSZ. A MIGRÁNS MUNKAVÁLLALÓKRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

6. cikk

Ahol a munkavállalók foglalkoztatási feltételeivel együtt jár, hogy otthonuktól távol lakjanak, ott foglalkozásuk feltételei legyenek figyelemmel szokványos családi igényeikre.

7. cikk

Ahol az egyik terület munkaerőforrását átmenetileg egy másik terület érdekében használják, ott történjen intézkedés annak bátorítására, hogy a munkavállalók bérének és megtakarításainak egy részét átutalják a munkaerő felhasználás területéről a munkaerő kínálat területére.

8. cikk

1. Ahol egy adott ország munkaerő állományát egy másik közigazgatás alatt álló országban alkalmazzák, ott, ha ez szükséges vagy kívánatos, az érintett országok illetékes hatóságai kössenek megállapodást a jelen Egyezmény rendelkezéseinek alkalmazásával kapcsolatban felmerülő, kölcsönösen fontos kérdések rendezéséről.

2. Ezen megállapodások követeljék meg, hogy a munkavállaló élvezzen legalább olyan szintű védelmet és előnyöket, mint amelyeket a munkaerő felhasználásának helyén lakó munkavállalók élveznek.

3. Ezen megállapodások követeljék meg olyan megoldás biztosítását, melynek segítségével a munkavállaló bérének és megtakarításainak egy részét hazautalhatja.

9. cikk

Ha a munkavállaló és családja alacsony költségű helyről magasabb költségű helyre költözik, figyelembe kell venni a váltásból adódó megnövekedett megélhetési költségeit.

IV. RÉSZ. A MUNKAVÁLLALÓK JAVADALMAZÁSA ÉS EHHEZ KAPCSOLÓDÓ KÉRDÉSEK

10. cikk

1. Bátorítani kell a minimális bér rögzítését az érintett munkavállalók reprezentatív szakszervezetei illetve a munkaadók vagy munkaadói szervezetek közötti szabad megállapodáson alapuló kollektív szerződés útján.

2. Ahol nincsenek megfelelő megoldások a minimális bér kollektív szerződés általi rögzítésére, ott meg kell tenni a szükséges intézkedéseket arra, hogy minimális bér a munkaadók és a munkavállalók képviselőinek konzultációja által is rögzíthető legyen, beleértve ezek reprezentatív szervezeteit is, ahol ilyenek vannak.

3. Meg kell tenni a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy az érintett munkaadók és munkavállalók tájékozottak legyenek a törvény szerint hatályos minimális berről, és, hogy a törvény hatálya alatt álló esetekben ne fizessenek ennél kevesebbet.

4. Azon munkavállaló, akire a minimális bérszint vonatkozik, és aki ennek hatályba lépése óta ezen szint alatti bért kapott fizetségül, jogosult bírói vagy egyéb, törvény által jóváhagyott úton hozzájutni a meg nem fizetett összeghez, a nemzeti törvények és rendelkezések által meghatározott időbeli korlátok között.

11. cikk

1. Meg kell tenni a szükséges intézkedéseket minden megszolgált bér teljes kifizetésének biztosítása érdekében, a munkaadók pedig kötelesek nyilvántartást vezetni bérfizetéseikről, kimutatást adni a munkavállalóknak is a kifizetésekről, és egyéb megfelelő lépéseket tenni az ellenőrzés megkönnyítése érdekében.

2. A béreket szokványos esetben csak a törvényes fizetőeszközben szabad kifizetni.

3. A béreket szokványos esetben csak közvetlenül az adott munkavállalónak szabad kifizetni.

4. Tilos a munkavállaló munkájáért járó bért részben vagy egészben alkohollal vagy más szeszes itallal kiváltani.

5. A bért nem szabad kocsmákban vagy kereskedelmi egységekben kifizetni, kivéve az ilyen helyen foglalkoztatott munkavállalók bérét.

6. Hacsak nincs kialakult, ezzel ellentétes helyi szokás, és az illetékes hatóság is meggyőződött arról, hogy ezen szokás folytatását a munkavállalók is kívánják, a bért rendszeresen, olyan időközönként kell fizetni, mely által csökken a keresők eladósodásának veszélye.

7. Ahol élelmezés, lakhatás, ruházkodás és más alapvető igények kielégítése a javadalmozás részét képezi, ott az illetékes hatóságnak minden, gyakorlatban megvalósítható lépést meg kell tenni annak biztosítása érdekében, hogy ezen fizetség megfelelő legyen, és ennek pénzben kifejezett értéke megfelelően legyen felmérve.

8. Minden, gyakorlatban járható intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy

- (a) a munkavállalók tájékoztatást kapjanak bérrel kapcsolatos jogaikról;
- (b) ne történjen semmilyen jogosulatlan levonás a bérekből; és

- (c) a bérből a javadalmazás részét képező ellátmány és szolgáltatások fejében levonandó összegek azok megfelelő készpénz-értékére szorítkozzanak.

12. cikk

1. A fizetési előleg visszafizetésének maximális összegét és módját az illetékes hatóságnak kell szabályoznia.

2. Az illetékes hatóság korlátozza a munkavállalónak a munkába álláskor fizetett előlegek összegét; a munkavállaló kapjon pontos tájékoztatást az előleg összegéről.

3. Semmilyen, az illetékes hatóság által lefektetett mértéknél nagyobb bérelőleg nem követelhető vissza, és nem szerezhető vissza a munkavállalónak később fizetendő összegekből való levonás útján.

13. cikk

1. A keresők és az őstermelők bátorítandók arra, hogy önkéntes takarékoskodási lehetőségeket igénybe vegyenek.

2. Minden, gyakorlatban kivitelezhető intézkedést meg kell tenni a keresők és az őstermelők uzsorával szembeni védelme érdekében, különösen a hitelkamatok csökkentésére tett intézkedések révén, a pénzkölcsönzők tevékenységének ellenőrzése által, illetve olyan lehetőségek bátorításával, melyek segítségével megfelelő célra szövetkezeti alapú az illetékes hatóság ellenőrzése alatt álló hitelintézettől kölcsönt lehet felvenni.

V. RÉSZ. A FAJ, SZÍN, NEM, HIT, TÖRZSI KAPCSOLATOK VAGY SZAKSZERVEZETI HOVATARTOZÁS ALAPJÁN TETT MEGKÜLÖNBÖZTETÉS TILALMA

14. cikk

1. Legyen politikai célkitűzés a munkavállalók faj, szín, nem, hit, törzsi kapcsolatok vagy szakszervezeti hovatartozás alapján tett megkülönböztetésének felszámolása az alábbiak vonatkozásában:

- (a) munkaügyi törvények és megállapodások, melyek gazdaságilag méltányos bánásmódot biztosítanak mindazoknak, akik törvényesen laknak vagy dolgoznak az adott területen;
- (b) állami- vagy magánszektorbeli állásba való felvétel;
- (c) megbízási és előmeneteli feltételek;
- (d) szakképzési lehetőségek;
- (e) munkafeltételek;
- (f) egészségügyi, biztonsági és jóléti intézkedések;
- (g) munkafegyelem;
- (h) kollektív szerződések tárgyalásában való részvétel;
- (i) az "egyenlő értékű munkáért egyenlő bérezés" elve szerint rögzített bérszintek egyazon üzem vagy vállalkozás keretein belül.

2 Az alacsonyabban fizetett munkavállalókra vonatkozó bérszint növelése által minden gyakorlatban járható intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy a faj, szín, nem, hit, törzsi kapcsolatok vagy szakszervezeti hovatartozás alapján létező megkülönböztetés csökkenjen.

3. Azon munkavállalók, akik egy adott ország területén szerződtek egy másik ország területén való munkavállalás érdekében, bérükön felül kaphatnak készpénzbeli vagy természetbeni járadékot, hogy az otthonuktól távoli munkavégzésből adódó ésszerű személyes vagy családi természetű költségeiket fedezzék.

4. A jelen cikk előző bekezdései nem érintik azon intézkedéseket, melyek meghozatalát az illetékes hatóság szükségesnek vagy kívánatosnak tartja az anyaság védelmének és a női munkavállalók egészségének, biztonságának és jólétének érdekében.

VI. RÉSZ. OKTATÁS ÉS KÉPZÉS

15. cikk

1. Megfelelő intézkedések szükségesek az oktatás, a szakképzés és tanoncképzés átfogó rendszereinek folyamatos, a helyi körülmények adta lehetőségek közötti leghatékonyabb fejlesztése érdekében, hogy mindkét nembeli gyermekeket és fiatalokat sikeresen fel lehessen készíteni egy hasznos foglalkozás elsajátítására.

2. A nemzeti törvények és rendelkezések írják elő az iskolaköteleskor végét és a foglalkoztatás legalacsonyabb életkorát és feltételeit.

3. Hogy a gyerekkorú lakosság igénybe vehesse a rendelkezésére álló oktatási lehetőségeket, és, hogy az ilyen lehetőségek bővülését ne akadályozza a gyermekmunka iránti igény, az iskolaköteleskor felső határa alatti személyek foglalkoztatása az iskolai tanórák idején tilos olyan területeken, ahol az oktatási lehetőségek elég bőségesek ahhoz, hogy az iskolás korú gyerekek többségét befogadják.

16. cikk

1. A szakmunka fejlesztése révén megnövekedett termelékenység biztosítása érdekében megfelelő esetekben biztosítani kell az új termelési technikák oktatását.

2. Az ilyen képzést az illetékes hatóság szervezze vagy felügyelje azon ország munkaadói és munkavállalói szervezeteivel való konzultálást követően, ahonnan a képzés résztvevői származnak és ahol a képzést nyújtják.

VII. RÉSZ. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

17. cikk

A jelen Egyezmény hivatalos ratifikációit a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

18. cikk

1. A jelen Egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációit a főigazgató nyilvántartásba vette.

2. A jelen Egyezmény tizenkét hónappal azon nap után lép hatályba, amelyen a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet két tagállamának ratifikációját a főigazgató nyilvántartásba vette.

3. A továbbiakban a jelen Egyezmény minden további tagállamra nézve tizenkét hónappal azon nap után lép hatályba, melyen ratifikációit nyilvántartásba vették.

19. cikk

A jelen Egyezmény hatályba lépése nem jár együtt *ipso jure* a “Szociálpolitikáról (tengeren túli területek) szóló 1947. évi Egyezmény” felmondásával bármely olyan tagállam részéről, amelyre vonatkozóan az az Egyezmény még érvényben van, és nem is zárja ki azon Egyezmény további ratifikálásának lehetőségét.

20. cikk

1. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával egy nyilvántartásba vétel céljából közölt nyilatkozat útján mondhatja fel az Egyezményt első hatályba lépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.

2. Arra a tagállamra, amely a jelen Egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tíz éves időszak lejártá után egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, a kötelezettség újabb tíz éves időszakra érvényben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen Egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek szerint.

21. cikk

1. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója köteles a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet valamennyi tagállamát a szervezet tagállamai által hozzá eljuttatott ratifikációk és felmondások nyilvántartásba vételéről értesíteni.

2. A főigazgató, mikor a szervezet tagállamait értesíti a hozzá eljuttatott második ratifikáció nyilvántartásba vételéről, köteles a szervezet tagjainak figyelmét felhívni az Egyezmény hatályba lépésének napjára.

22. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója köteles az Egyesült Nemzetek Szövetségének főtitkárával az előző cikkek rendelkezéseivel összhangban általa nyilvántartásba vett ratifikálások és felmondások minden részletét az Egyesült Nemzetek Szövetsége Kartájának 102. cikkével összhangban nyilvántartásba vétel céljából közölni.

23. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa a jelen Egyezmény hatályba lépését követően az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az Általános Konferencia elé a jelen Egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a Konferencia napirendjére tűzni az Egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

24. cikk

1. Ha a Konferencia a jelen Egyezményt részben vagy egészében módosító új Egyezményt fogad el, úgy, hacsak az új Egyezmény máshogy nem rendelkezik-

- (a) az új módosító Egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 20. cikk rendelkezéseire, *ipso jure* magában foglalja a jelen Egyezmény azonnali felmondását, amennyiben és amikor az új módosító Egyezmény hatályba lép;
- (b) Az új Egyezmény hatálybalépésének napján lezárul a jelen Egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.

2. A jelen Egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen Egyezményt ratifikálták, de a módosító Egyezményt nem.

25. cikk

A jelen Egyezmény francia és angol szövegváltozatai egyaránt hitelesek.